

**BAKI DÖVLƏT
UNİVERSİTETİNDƏ
MAGİSTRANTLARIN ELMİ-
TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN
TƏŞKİLİ QAYDALARI**

BAKI - 2017

BDU Elmi Şurasının 16.05.2017-ci il tarixli 06 sayılı iclasının qərarı əsasında rektorun 17.05.2017-ci il tarixli R-48 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir

BAKI DÖVLƏT UNIVERSİTETİNDƏ MAGİSTRANTLARIN ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN TƏŞKİLİ QAYDALARI

1. Magistrantların elmi-tədqiqat təcrübəsinin məzmunu, məqsəd və vəzifələri

Magistrantların elmi-tədqiqat təcrübəsi – professional magistr hazırlığı proqramının ayrılmaz hissəsidir və magistrantların təhsil prosesində əldə etdikləri nəzəri və təcrübi biliklərin genişlənməsinə və möhkəmlənməsinə, təcrübi vərdişlərin qazanılması və möhkəmləndirilməsinə, gələcək professional fəaliyyətə hazırlanmasına yönəlmiş tədris işi növüdür.

Magistrantların elmi-tədqiqat təcrübəsinin əsas məqsədi aşağıdakılardır:

- seçilmiş ixtisas sahəsində professional biliklərin formalaşdırılması və inkişafı, istiqamətin fənləri və magistr proqramının ixtisas fənləri üzrə qazanılmış nəzəri biliklərin möhkəmləndirilməsi;
- magistr dissertasiyasının hazırlanması üçün ədəbiyyatın toplanması və elmi analitik təhlilinin təkmilləşdirilməsi;
- magistrantın elmi-tədqiqat işinin bütün mərhələlərinin yerinə yetirilməsi metodikasının mənimsəməsi.

Magistrantların elmi-tədqiqat təcrübəsinin əsas vəzifələri bunlardır:

- magistr dissertasiyası mövzusunun nəzəri aspektlərinin praktiki aprobeiasiyası;
- elmi-tədqiqat işinin yerinə yetirilməsi vərdişi aşılamaq və qabiliyyəti inkişaf etdirmək;
- təcrübi olaraq tədqiqat metodlarına yiyələnmək;
- müasir informasiya texnologiyaları cəlb etməklə biblioqrafik iş aparılması;
- elmi-tədqiqat işinin yerinə yetirilməsi gedişində yaranan problemləri formulə və həll etmək;
- tədqiqatın nəticələrini, onun təhlili və şərhini təcrübi olaraq yoxlamaq;
- tədqiqat metodikasına yaradıcı yanaşmanın təcrübi realizasiyası;
- elm və təhsil sahəsində innovasiyalı fəaliyyətə hazırlıq səviyyəsinin təcrübi yoxlanması;

Magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsi nəticəsində aşağıdakı bilik və bacarıqlara yiyələnməlidir:

- magistr dissertasiya mövzusunun nəzəri aspektlərinin praktiki aprobeiasiyasının əsas metodlarını və metodikasını;
- elmi-tədqiqatın metodologiyasının əsas müddəalarını;
- tədqiqatın nəticələrini, onun təhlili və şərhini təcrübi olaraq yoxlamağın əsas metodlarını və metodikasını; metodikasını
- magistr dissertasiyası mövzusunun nəzəri aspektlərinin təcrübi aprobeiasiyasının əsas metodikasını tətbiq etməyi;
- seçilmiş problem üzrə tədqiqatın nəticələrini və elmi bilikləri məruzə, məqalə və hesabat formasında ifadə etməyi;
- elmi-tədqiqatın metodologiyasının əsas müddəalarını təcrübə zamanı qarşıya qoyulan vəzifələrin spesifikasiyasına uyğun olaraq tətbiq etməyi;
- magistr dissertasiyası mövzusu üzrə elmi-tədqiqat prosesində öz fəaliyyətini müstəqil

ümumiləşdirməyi, korrektə etməyi və realizə etməyi;

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin məzmunu müvafiq ixtisas üzrə magistr hazırlığı konsepsiyası ilə müəyyənləşir və özündə magistrantların təlim-tərbiyə, təlim-idraki, və təcrübi tədqiqat sahələrindəki fəaliyyətini, onlarda zəruri tədqiqatçılıq kompetensiyalarını formalaşdırmağı ehtiva edir. Elmi-tədqiqat təcrübəsi prosesində magistrantlar baza müəssisəsinin elmi, elmi-pedaqoji və təşkilati işlərinin bütün növlərində iştirak edirlər. Bu zaman onlar baza müəssisəsinin fəaliyyətində tətbiq edilən innovasion yanaşmaları və əsas elmi vəzifələri öyrənir və magistr dissertasiyası mövzusu üzrə təcrübi tətbiqini həyata keçirirlər.

2. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsinin təşkili

Elmi-tədqiqat təcrübəsi ixtisas üzrə kafedralarda təşkil olunur. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin rəhbəri kafedranın professor-müəllim sırasından seçilir və təcrübə rəhbərinin dərslər yükünə daxil edilir. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin rəhbəri kimi magistrantın elmi rəhbərinin çıxış etməsi daha məqsədəuyğundur.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi kənar qurum və təşkilatlarda müqavilə ilə razılaşdırılma əsasında həyata keçirilir.

Təcrübə tədris planına əsasən 4 həftə müddətində IV semestrə (II kursun II semestrində) reallaşdırılır.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin dəqiq keçirilmə vaxtı, təcrübə rəhbəri, müvafiq ixtisaslaşma üzrə keçirilmə obyektı və yeri universitet rektorunun əmri ilə rəsmiləşdirilir.

BDU-da elmi-tədqiqat işi ixtisas üzrə kafedrada planlaşdırılır və prosesin gedişinə rəhbərlik edilir. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsinə minimum nəzarət fakültə dekanlığı və müvafiq struktur şöbəsi tərəfindən aparılır.

3. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin hesabatı

Magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsi prosesinin məzmununu hesabatında təqdim etməlidir. Təqdim olunmuş hesabat:

- magistrantın elmi-tədqiqat təcrübəsinin fərdi planı;
- təcrübənin gündəliyi;
- təcrübə rəhbərinin rəyi;
- elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsi haqqında hesabat aiddir.

Magistrantın elmi-tədqiqat təcrübəsinin fərdi planında təcrübənin təqvim üzrə yerinə yetiriləcək işləri verilir. Gündəlikdə təcrübə rəhbərinin qeydləri və gündəlik görülən işlər və tapşırıqlar göstərilir. Magistrantın elmi-tədqiqat işinin səviyyəsini göstərən rəydə təcrübə rəhbəri magistrantın nəzəri hazırlığını, yerinə yetirdiyi işlərin keyfiyyətini və elmi-tədqiqat fəaliyyətini qiymətləndirərək xarakterik təhlil verir. Magistrantın elmi-tədqiqat işinin hesabatında tədqiqat müddətində görülmüş və tamamlanmış işlərin qısa təsviri verilir.

Magistrantın elmi-tədqiqat təcrübəsinin yekun qiymətləndirilməsi ixtisas üzrə kafedralarda həyata keçirilir. Kafedra müdiri, təcrübə rəhbəri və kafedranın müəllimlərinin iştirakı ilə yuxarıda qeyd edilən sənədlər təqdim edilməklə kafedra iclasında 100 ballı sistemlə qiymətləndirilmə aparılır. Bu zaman magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsi prosesində əldə olunan nailiyyətlərlə çıxış etməli, qazandığı yeni təcrübi bilikləri təqdim etməlidir. Qiymətləndirmə kompleks şəkildə aparılır və yekun sənədlər təcrübə bitdikdən sonra bir həftə müddətində Magistratura və Doktorantura şöbəsinə təqdim edilir.

**BAKI DÖVLƏT
UNİVERSİTETİNDƏ
MAGİSTRANTLARIN ELMİ-
PEDAQOJİ TƏCRÜBƏSİNİN
TƏŞKİLİ QAYDALARI**

BAKI - 2017

BDU Elmi Şurasının 16.05.2017-ci il tarixli 06 sayılı iclasının qərarı əsasında rektorun 17.05.2017-ci il tarixli R-48 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir

BAKI DÖVLƏT UNIVERSİTETİNDƏ MAGİSTRANTLARIN ELMİ-PEDAQOJİ TƏCRÜBƏSİNİN TƏŞKİLİ QAYDALARI

1. Magistrantların elmi-pedaqoji təcrübəsinin məzmunu, məqsəd və vəzifələri

Magistrantların elmi-pedaqoji təcrübəsi – professional magistr hazırlığı proqramının mühüm hissəsidir, magistrantın elmi-tədqiqat işinin ayrılmaz növüdür və elmi-pedaqoji kadr hazırlığında vacib məqamdır.

Magistrantların elmi-pedaqoji təcrübəsinin əsas məqsədi aşağıdakılardır:

- magistrantlarda professional ali məktəb müəllimi vərdişlərinin formalaşdırılması və inkişaf etdirilməsi;
- magistrantlara əsas pedaqoji ustalıq, bacarıq və vərdişlərin aşılması;
- magistrantların müstəqil olaraq təlim-tərbiyə və tədris işlərini yerinə yetirmək və elmi-pedaqoji vəzifələrin həllinə yaradıcı yanaşma vərdişlərinə yiyələnmək istiqamətində yetişdirilməsi.

Magistrantların elmi-pedaqoji təcrübəsinin əsas vəzifələri bunlardır.

- ali məktəbdə tədris işinin əsas formalarının məzmunu, planlaşdırılması və təşkili haqqında təsəvvür formalaşdırmaq;
- analitik və reflektiv fəaliyyəti təkmilləşdirmək;
- professional ali məktəb (kollec, texnikum və peşə məktəbi) müəllimi vərdişlərini formalaşdırmaq və inkişaf etdirmək;
- mövzuya və məşğələnin məqsədinə uyğun olaraq əsas və əlavə ədəbiyyatın seçilməsi və təhlili qabiliyyətini formalaşdırmaq;

Magistrantlara:

- öz əməyini qiymətləndirmək və onun nəticələrinə görə məsuliyyət daşımaq bacarığını;
- tədris-metodiki materiallarla işləməyi və onları hazırlamağı;
- müasir şəraitdə ali məktəb müəllimi qarşısında qoyulan tələbləri *aşılıb öyrətmək lazımdır.*

Elmi-pedaqoji təcrübə nəticəsində magistrant aşağıdakı bacarıq və vərdişlərə yiyələnməlidir:

- tədris prosesinin təşkili üzrə metodiki işləri yerinə yetirmək;
- auditoriya qarşısında çıxış etmək və dərs prosesinin gedişində yaradıcılıq atmosferi yaratmaq;
- müstəqil olaraq məşğələlərin plan və konspektlərini hazırlamaq;
- pedaqoji fəaliyyət zamanı yaranan çətinlikləri təhlil etmək və onların həlli üzrə hərəkət planı qəbul etmək;
- pedaqoji fəaliyyət prosesinə nəzarət etmək və onun nəticələrini qiymətləndirmək.

Magistrantın elmi-pedaqoji təcrübəsinin məzmunu aşağıdakılardan ibarətdir:

- cari tədris-metodiki məsələlərin həllində kafedranın professor-müəllim heyəti ilə əməkdaşlıq;

- pedaqoji fəaliyyət – müstəqil olaraq seminar məşğələsi aparmaq və təklif olunan mövzu üzrə sınaq mühazirəsi oxumaq;
- innovasiyalı tədris texnologiyaları ilə və onların tədris prosesinə tətbiqi ilə tanış olmaq.

2. Elmi pedaqoji təcrübənin keçirilməsinin təşkili

Elmi pedaqoji təcrübə BDU-nun müvafiq ixtisaslar üzrə kafedralarında professor-müəllim heyətinin rəhbərliyi ilə 4 həftə müddətində IV semestrində (II kursun II semestrində) reallaşdırılır.

Elmi pedaqoji təcrübəyə BDU-nun Pedaqogika kafedrasının müəllimləri də qrup rəhbəri kimi cəlb edilir. Magistrantlar 4 həftə ərzində passiv (1 və ya 2 həftə) və aktiv formada elmi-pedaqoji təcrübə keçirlər. İxtisas üzrə kafedranın II semestrində tədris olunan fənlər üzrə əsasən bakalavr pilləsində mühazirə və məşğələ (seminar) dərslərində oturaraq təcrübəli müəllimləri müşahidə edib öyrənərək passiv elmi-pedaqoji təcrübə keçirlər. Magistrantlar əvvəlcədən verilmiş mövzular üzrə ən azı iki dərslər (mühazirə və məşğələ) aparmalıdırlar. Elmi-pedaqoji təcrübənin son həftəsi günləri elmi-pedaqoji təcrübənin hesabatı hazırlanır, ixtisas kafedrası iclasında təcrübə rəhbərinin iştirakı ilə müzakirə edilir və yekun qiymətləndirilir.

3. Elmi-pedaqoji təcrübənin hesabatı

Magistrantların elmi-pedaqoji təcrübə prosesi bitdikdən sonra yekun qiymətləndirilmə üçün hesabat hazırlayıb ixtisas üzrə kafedraya təqdim edilməlidir.

Təqdim olunmuş hesabata:

- elmi pedaqoji təcrübənin gündəliyi;
- aparılan dərslərin mövzusu, dərslərin keçirilmə planı və gedişinin yazılı hesabatı (ən azı 2 dərslər);
- magistrant tərəfindən keçirilən dərslərin keyfiyyətini göstərən təcrübə rəhbərinin rəyi.

Elmi-pedaqoji təcrübənin gündəliyində təcrübənin keçirildiyi müddətdə görülən işlər, tapşırıqlar, təcrübə rəhbərinin qeydləri tarixlərlə göstərilir. Magistrantın sərbəst olaraq auditoriyaya girib keçdiyi dərslərin icmalı yazılı hesabat formasında tərtib edilir. Verilən mövzu üzrə dərslərin keyfiyyəti haqqında magistrantın bilik və bacarığını özündə əks etdirən pedaqoji fəaliyyətinin xarakteristikası təcrübə rəhbərinin rəyində öz əksini tapmalıdır.

Magistrantın hesabat sənədləri ixtisas üzrə kafedrada iclasda magistrant və təcrübə rəhbərinin iştirakı ilə müzakirə edilir, kompleks şəkildə 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Yekun sənədlər kafedra iclasının protokolundan çıxarış daxil olmaqla təsdiq üçün elmi-pedaqoji təcrübə bitdikdən 1 həftə sonrakı müddətdə universitetin Magistratura və Doktorantura şöbəsinə təqdim edilir.

**BAKI DÖVLƏT UNIVERSİTETİNDƏ
MAGİSTRLIK
DISSERTASIYALARININ İLKİN
MÜZAKİRƏSİ VƏ MÜDAFİƏSİ
ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏ
MEYARLARI**

BAKI - 2017

BDU Elmi Şurasının 16.05.2017-ci il tarixli 06 sayılı iclasının qərarı əsasında rektorun 17.05.2017-ci il tarixli R-48 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmişdir

BAKI DÖVLƏT UNIVERSITETİNDƏ MAGİSTRLIK DISSERTASIYALARININ İLKİN MÜZAKİRƏSİ VƏ MÜDAFİƏSİ ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏ MEYARLARI

Ali təhsilin magistratura səviyyəsində təhsilin yekun mərhələsi magistr dissertasiya işinin müdafiəsi hesab edilir. Magistr dissertasiya işinin açıq müdafiəsinə ixtisas üzrə tədris planına uyğun nəzəri və təcrübi kursu mənimsəmiş və kreditləri toplamış şəxslər buraxılır. Dissertasiya işi ilkin olaraq ixtisas üzrə kafedra iclasında və ya kafedra üzrə bu məqsədlə yaradılmış komissiyada müzakirə edilərək qiymətləndirilir və protokollaşdırılır. İlkin müzakirə zamanı dissertasiya işinin qiymətləndirilməsi aşağıdakı məqamlar nəzərə alınmaqla 50 ballıq sistem üzrə həyata keçirilir:

1. Tədris qrafikinə uyğun olaraq elmi-tədqiqat işinin aparılması və dissertasiya işinin hazırlanması üçün nəzərdə tutulmuş müddətdə magistrantın davamiyyəti və vaxtdan səmərəli istifadə etməsi;

2. Magistrantın ədəbiyyatla işləmək, ədəbiyyatdan yaradıcılıqla istifadə etmək, mühakimələr və müqayisəli təhlillər aparmaq bacarığı;

3. Nəticələrin orijinallığı, istifadə edilmiş ədəbiyyatlara düzgün və əhatəli istinadların edilməsi;

4. Qoyulan problemin həlli yollarının müqayisəli təhlili, tədqiqatlar aparmaq üçün müasir metod və vasitələrin düzgün seçilməsi;

5. Məvzu ilə əlaqədar dərc olunmuş məqalələr və tezislər, nəticələrin aprobeşiyası;

6. Elmi rəhbərin dissertasiya və magistrant haqqında rəyi, iradları və tövsiyyələri.

Magistr Dissertasiyasının Müdafiəsi üzrə İxtisaslaşdırılmış Şurada dissertasiya işinin müdafiəsi elmi diskussiya xarakteri daşıyır, elmi etikanı gözləməklə təqdim olunan işlərə prinsiplilik və yüksək tələbat şəraitində keçirilməlidir.

Magistrant müdafiəyə hərtərəfli və ciddi hazırlaşmalı, illüstrasiya materialları da daxil etməklə çıxışının tezislərini hazırlamalı və prezentasiya formasında təqdimatı nümayiş etdirməlidir. Müdafiə prosesində iddiaçı magistrant Şura üzvlərində dissertasiya işi ilə bağlı tam təsəvvür yaratmalıdır.

Şurada hər magistr dissertasiyasının müdafiəsi üçün 45 dəqiqə vaxt ayrılır. Bu vaxtın 10-15 dəqiqəsi magistranta işin məzmununu və onun nəticələrinin təqdimatı üçün verilir. Məruzə tədqiqat işindən çıxaraq müəllifin mühüm hesab etdiyi müvafiq metodoloji şərhə təqdim olunmalıdır. Tədqiqat işinin nəticələrinin prezentasiyası işin məzmununu əhatə etməlidir, zəruri və müvafiq materiallar seçilməlidir. Çıxışdan sonra magistranta dissertasiya işinin məzmunu ilə bağlı suallar verilir. Suallara cavablar qısa, aydın və motivləşdirilmiş olmalıdır. Sual-cavab bitdikdən sonra elmi rəhbər çıxış edir və ya onun rəyi bəyan edilir. Daha sonra rəsmi rəylər oxunmalı və iddiaçı onlara cavab verməlidir. Magistrant iradlarla razılaşa və ya onları əsaslandırılmış şəkildə rədd edə bilər. Dissertasiyanın müdafiəsi qurtardıqdan sonra Şuranın üzvləri mövcud qaydada səsvermə keçirirlər. İclasda iştirak edən Şuranın üzvlərindən yarıdan çoxu magistr dərəcəsinin verilməsi lehinə səs verdikdə İxtisaslaşdırılmış Şuranın qərarı ilə magistr dərəcəsi verilir.

İxtisaslaşdırılmış şurada müdafiə zamanı magistr dissertasiyası hər bir şura üzvü

tərəfindən 50 ballıq sistem üzrə qiymətləndirilir. Qiymətləndirmə aşağıdakı meyarlar əsasında həyata keçirilir:

1. Mövzunun aktuallığı, dissertasiya işinin adının məzmununa uyğunluğu;
2. Müəyyən edilmiş vaxt ərzində mövzunun mahiyyətinin açılması və dolğun əhatə edilməsi, mühakimələrin aparılması, dissertasiyanın əsas məqamlarının düzgün və anlaşıqlı şəkildə şərh səviyyəsi;
3. Dissertasiya işinin, cədvəl, sxem və digər əlavələrin tərtibinin təlimata və standartlara uyğunluğu;
4. Dissertasiyada alınan nəticələrin elmi və praktiki cəhətdən əsaslandırılması, nəticələrin yeniliyi, elmi və təcrübi əhəmiyyəti və onların istifadəsi üçün tövsiyələrin verilməsi;
5. İstifadə olunmuş ədəbiyyatların orijinallığı, ədəbiyyatdan yaradıcılıqla istifadə edilmə səviyyəsi;
6. Suallara verilən cavabların arqumentliliyi və əsaslandırılması, müzakirə zamanı elmi etikanın gözlənilməsi;
7. Elmi rəhbərin və rəyçilərin dissertasiya işinə dair iradları, təklif və tövsiyələri.

Müdafiə prosesi başa çatdıqdan sonra hər bir komissiya üzvü öz qiymətini elan edir, sonda açıq səsvermə yolu ilə yekun bal müəyyən edilir və ilkin müzakirə zamanı verilən bal da nəzərə alınmaqla dissertasiya işinin Avropa Kredit Transver Sisteminə uyğun yekun qiymətləndirilməsi həyata keçirilir. Şuranın iclası həmin gün protokollaşdırılaraq rəsmiləşdirilir.